

פקודות נציבות: כללים בדבר שימוש בכוח סביר לצורך מילוי תפקיד
גורם אחראי: רח"ט מבצעים

בתוקף מתאריך: 01.05.2001

פרק: 02 – סוהרים

ת' עדכון אחרון: 09.03.2026

מס' הפקודה: 02.04.00

כללים בדבר שימוש בכוח סביר לצורך מילוי תפקיד

1. כללל, השימוש בכוח יעשה אך ורק במקרים בהם הדין מסמך לעשות שימוש כזה, כאשר תפקיד הסוהר מחייב זאת והוא הכרחי ומוצדק בנסיבות העניין. פקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], תשל"ב - 1971 ותקנות בתי הסוהר, תשל"ח - 1978 (להלן: "תקנות בתי הסוהר") - מאפשרות לסוהר להשתמש בכל האמצעים הסבירים, כולל שימוש בכוח סביר, לצורך מילוי תפקידו במקרים הבאים:
  - א. להשלטת הסדר הטוב בבית הסוהר;
  - ב. להגנתו של סוהר או אסיר או אדם;
  - ג. למניעת בריחתו של אסיר;
  - ד. להוצאת אדם מבית הסוהר, לרבות אסיר שהגיע זמנו להשתחרר אם סירב לצאת על פי הוראה שניתנה לו כדין;
  - ה. לעניין סירוב אסיר לקבלת טיפול רפואי, יש לפעול בהתאם להוראות נוהל מחלקת רפואה מס' 02-1006 "סירוב אסיר לטיפול רפואי".
  - ה. לצורך ביצוע "חיפוש חיצוני" ובחינה חזותית של גופו העירום של האסיר בהעדר הסכמת אסיר וכן בעת ביצוע חיפוש על גופו של אדם בסביבת בית הסוהר, בעת ליווי אסיר מחוץ לביס"ר, בעת רדיפה אחרי אסיר נמלט ובעת ביצוע תפקידי אבטחה והכל בהתאם לפקני"ץ 03.06.00 "עריכת חיפושים".
2. להגדיר נסיבות ותנאים בהם רשאי סוהר, לצורך מילוי תפקידו, להשתמש בכוח סביר כלפי אסיר או כל אדם אחר ולקבוע כללים החלים על שימוש בכוח.

מטרה
3. הבסיס החוקי לשימוש בכוח סביר:
  - א. פקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], תשל"ב - 1971.
  - ב. תקנות בתי הסוהר, תשל"ח - 1978.

בסיס חוקי

פרק: 04 - אסירים	בתוקף מתאריך: 12.12.2004
מס' הפקודה: 04.36.01	ת' עדכון אחרון: 09.03.2026
4. הגדרות:	הגדרות
א. "אסיר" - הנתון כדין במשמורת בית הסוהר לרבות עצור.	
ב. "כוח סביר" - הכוח הסביר המינימלי להשגת המטרה. מידתו של הכוח הסביר תלויה בנסיבות העניין והינה פועל יוצא למידת ההתנגדות שמפעיל האסיר ו/או אדם, ושל מידת הסיכון הנשקפת ממנו.	
ג. יחידה – נחשון, ימ"ז, מצדה, דרור, יחידות חטיבת חלופות הכליאה, ביס"ר, בימ"ר.	
5.	תנאים לשימוש בכוח סביר הפעלת כוח סביר כלפי אסיר ו/או אדם לשם ביצוע הוראה, תפקיד או חובה, תיעשה כאמצעי אחרון ורק אם לא ניתן בשום דרך חוקית לבצע ההוראה, התפקיד או החובה ללא הפעלת כוח סביר. שימוש בכוח סביר יעשה בהתאם לכללים שיפורטו בפקודה זו ותופסק מיד שאינה הכרחית יותר.
6.	הכללים החלים על שימוש בכוח סביר א. הכללים החלים על השימוש בכוח סביר עליהם יקפיד כל סוהר: ב. חל איסור להשתמש במידת כוח שהיא יותר מן ההכרחי בנסיבות העניין. תמיד צריך להיות יחס סביר בין המטרה אותה רוצים להשיג, לבין מידת הכוח שמפעילים. ג. חל איסור להשתמש באמצעים שהם מופרזים ואינם הכרחיים, בנסיבות העניין, כדי להשיג את המטרה שלשמה משתמשים בהם. יוער ויודגש כי ככלל חל איסור להשתמש בנשק חם, אולם במקרה הצורך שימוש בנשק חם יעשה בהתאם לפקנ"ץ 02.05.00 – "החזקה ושימוש בנשק ע"י סוהרים". ד. חל איסור להמשיך ולהשתמש בכוח סביר כלשהו לאחר שהמטרה כבר הושגה. ה. בעת השימוש בכוח סביר יש להיזהר מפגיעה באסיר או בכל אדם אחר שאיננו מעורב במישרין במעשה. ו. התבטאות או התנהגות מעליבה או מקנטרת מצד אסיר ו/או אדם כלפי סוהר, אינן יכולות לשמש הצדקה לשימוש בכוח סביר. ז. אם מפקדו של הסוהר נמצא בקרבת מקום והנסיבות מאפשרות להזעיקו במהירות, לא ישתמש הסוהר בכוח סביר אלא לאחר קבלת אישור ממפקדו. ח. כל סוהר ינקוט בכל אמצעי סביר הדרוש למנוע ו/או להפסיק שימוש בלתי

	פרק: 04 - אסירים	בתוקף מתאריך: 12.12.2004
	מס' הפקודה: 04.36.01	ת' עדכון אחרון: 09.03.2026
	<p>מוצדק בכוח.</p> <p>ט. כל סוהר ינקוט בכל אמצעי סביר הדרוש למנוע ו/או להפסיק שימוש בלתי מוצדק בכוח.</p> <p>7. בחינה של הכוח הסביר שהופעל בעת אירוע הינה בחינה אובייקטיבית ולא סובייקטיבית, כלומר השאלה בעת בחינת האירוע היא, כיצד היה על סוהר סביר לנהוג בנסיבות העניין.</p> <p>8. על כלל הסוהרים המעורבים באירוע של שימוש בכוח חייבים לדווח בכתב למפקד היחידה או סגנו בהעדרו או מצד סוהר אחר כלפי אסיר ו/או אדם, תוך ציון הסיבות לשימוש בכוח סביר ותיאור מפורט של האירוע כולל: זמן, מקום, זהות המעורבים והנוכחים באירוע, תיאור הפעולות, מידת הכוח הסביר והאמצעים שנקטו ע"י כל אחד מהמעורבים במהלך האירוע בהתאם לנוהל 01-7017 – "דוחות פעולה".</p> <p>9. דיווח מפקד היחידה או סגנו:</p> <p>א. במקרים בהם התעורר חשד לשימוש בכוח לא סביר מצד סוהר ובניגוד לפקודה או שנחבל אסיר ו/או אדם אחר במהלך אירוע בו היה שימוש בכוח לא סביר או התלונן אסיר ו/או אדם על שימוש בכוח לא סביר, מפקד היחידה או סגנו ידווח טלפונית ובמהירות האפשרית ליאח"ס ולמפקד המחוז, ויפעל בהתאם להנחיית ראש יאח"ס.</p> <p>ב. במקרים בהם התעורר חשד לשימוש בכוח לא סביר, מפקד היחידה או סגנו יעבירו דיווח בכתב בדוא"ל לרע"ן משטר ומשמעת בתוך 24 שעות.</p> <p>ג. מפקד המחוז ידווח על כך על פי שיקול דעתו ובהתאם לנסיבות גם לנציב וראש אגף המבצעים.</p> <p>ד. במקרה בו התלונן אסיר ו/או אדם אחר על שימוש בכוח לא סביר או שהתעורר חשד לשימוש בכוח לא סביר מצד סוהר, יועבר דיווח בצירוף כל המסמכים הרלבנטיים, לרבות דוחות חבלה והעתק תיעוד דיגיטלי, ככל שקיים.</p> <p>לא יבוצע ראיון לסוהר ע"י המפקד או מי מטעמו, אלא אם הנחה ראש יאח"ס או מי מטעמו לעשות כן.</p> <p>10. טיפול בתלונת אסיר על שימוש בכוח יעשה כדלקמן:</p> <p>א. נתקבל דיווח כאמור בסעיף 9 לעיל, יש לנהוג בהתאם להוראת פקני"ץ 02.10.00 – "הטיפול בעבירות פליליות של סוהרים".</p> <p>ב. הביע האסיר את רצונו להתלונן נגד הסוהרים בפני חוקר משטרה, ידאג מפקד היחידה או סגנו או קצין האסירים להעביר זאת ללא דיחוי לידיעת יאח"ס</p>	

ולטיפולם וכן יעביר ליאח"ס כל תיעוד רלבנטי, ככל שקיים על אירוע שימוש בכוח, לרבות תיעוד רפואי, ותיעוד דיגיטלי, ככל שקיים. עותק מהתלונה יועבר גם לידיעת רע"ן משטר ומשמעת.

ג. חל איסור מוחלט על מעורבות גורמי היחידה בבקשת אסיר לביטול תלונה ואין לקיים כל ראיונות שענינם ביטול תלונה. אם הועברה בקשה כאמור של אסיר - תועבר הפנייה מידית לידיעת יאח"ס ע"י המפקד היחידה או סגנו או קצין האסירים וללא התייחסויות נוספות.

11.

טיפול רפואי:

בדיקה ע"י

רופא או חובש

- א. באירוע בו נעשה שימוש בכוח סביר כלפי אסיר, ייבדק כל מי שהפעיל כוח סביר או שהופעל כנגדו כוח סביר באופן מיידי ע"י רופא ובהעדרו ע"י חובש. חובת הבדיקה תחול בכל מקרה אף בהעדר תלונות מצד המעורבים.
- ב. במקרה בו נערכה בדיקה ראשונית ע"י חובש בנסיבות המתוארות בסעיף קטן א' לעיל, תיערך בדיקה ע"י רופא מיד עם הגעתו ליחידה ולא יאוחר מ- 12 שעות. במקרים חריגים בהם אין רופא ביחידה בתוך 12 שעות ממועד האירוע, תיעשה בדיקת הרופא לא יאוחר מ- 48 שעות ממועד האירוע.
- ג. הבדיקה הרפואית תתעד באופן מפורט את מצבו הגופני, כולל תיאור החבלות, אם ישנן, על גופו של הנבדק וצילומן ככל הניתן. אם לא נתגלו פגיעות גופניות חובה לציין גם זאת בתעודה הרפואית.
- ד. אחריות לקיום הבדיקה הרפואית חלה על הסוהרים המעורבים באירוע, ועל מפקד היחידה או סגנו ובהעדרם על בעל התפקיד הבכיר ביחידה.
- ה. אם רופא או חובש בדק את האסיר והתעורר אצלו חשד סביר, כי אותו אסיר נחבל ע"י אסיר או סוהר או היה מעורב במעשה אלימות, אשר כתוצאה ממנו נזקק לטיפול רפואי, יודיע על כך מיד בכתב למפקד היחידה או סגנו בהעדרו. העתק יועבר לידי מפקד היחידה, קצין אסירים וקצין הרפואה המחוזי.

12. במסגרת הליכי פיקוח ובקרה ייבדקו, יומנים וביצוע הפעולות הנדרשות לפי הוראות פיקוח ובקרה פקודה זו,:

תדירות	גורם מפקח	
אחת לחציון	צפקד / סגן	יחידה
אחת לרבעון	ק. אג"ם	
אחת לשנה	סממ"ז	מחוז
אחת לשנה	ק. אג"ם מחוז	
אחת לשנה	רמ"ח מבצעים וחירום	נציבות

אחריות ביצוע

13. בנציבות – רח"ט מבצעים
במחוז – מפקד המחוז
ביחידה - מפקד יחידה

תאריכי עדכון
קודמים

14. 31.01.2018 ,07.11.2016 ,15.06.2003